

YTTRANDE

Dnr: ks 2017-0677

Justitiedepartementet 103 33 Stockholm
Ert diarienummer:
Ju2017/04264/L6

Yttrande över betänkandet Ny dataskyddslag (SOU 2017:39)

Svenska kyrkan har tagit del av rubricerad promemoria. Eftersom kyrkan på ett tydligt sätt berörs av såväl dataskyddsförordningen som en kommande dataskyddslag lämnas detta yttrande. I yttrandet lyfts frågor om kyrkans lagstadgade handlingsoffentlighet och arkivhållning samt registrering av handlingar för dessa syften. Inom dessa områden kan befaras att den föreslagna ordningen för kyrkans del inte fullt ut svarar mot den av utredningen uttalade ambitionen att den personuppgiftsbehandling som idag är tillåten, i möjligaste mån ska vara tillåten även fortsättningsvis, och inte heller mot utredningens uppdrag att finna lämpliga avvägningar mellan skyddet för den personliga integriteten och behovet av att kunna behandla personuppgifter.

SVENSKA KYRKANS HANDLINGSOFFENTLIGHET

I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan anges vad som från statens utgångspunkt är nödvändigt för att kyrkan över tid ska behålla sin grundläggande karaktär som öppen och demokratisk folkkyrka. I 10 § lagen om Svenska kyrkan finns en upplysning om att bestämmelser om rätten att ta del av kyrkans handlingar när det gäller vissa verksamheter finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta gäller dels handlingar inom begravningsverksamheten, dels handlingar rörande fördelning och användning av den statliga ersättningen för vård och underhåll av kyrkans kulturhistoriskt värdefulla egendom. Kyrkan förvarar också allmänna handlingar med stöd av lagen (1999:288) om överlämnande av allmänna handlingar till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring m.m.

Även i övrigt har det från lagstiftarens sida ansetts finnas ett berättigat behov av att skapa insyn i kyrkans verksamhet. En principiell offentlighet är en förutsättning för att Svenska kyrkan ska vara öppen och demokratisk. I 11 § lagen om Svenska kyrkan stadgas därför en handlingsoffentlighet också för Svenska kyrkans egna handlingar. Svenska kyrkans skyldigheter med anledning av 11 § lagen om Svenska kyrkan utgör en spegling av myndigheters skyldigheter enligt tryckfrihetsförordningens reglering av allmänna handlingar och grunderna för sekretess. Lagregleringen kompletteras med inomkyrkliga bestämmelser om registrering och sekretess som i huvudsak är likalydande med offentlighets- och sekretesslagens motsvarande bestämmelser. Rätten att ta del av kyrkans handlingar gäller till förmån för var och en, oberoende av t.ex. kyrkotillhörighet eller medborgarskap och kan inte inskränkas annat än då så är särskilt motiverat med hänsyn till vissa i 11 § lagen om Svenska kyrkan angivna skäl eller något annat synnerligt intresse.

Dataskyddsutredningen har i sitt förslag presenterat bestämmelser som berör organ som har att tillämpa kraven på handlingsoffentlighet i svensk grundlag. Därigenom torde Svenska kyrkans utlämnande av allmänna handlingar som förvaras hos kyrkan, liksom handlingar i begravningsverksamheten och rörande den kyrkoantikvariska ersättningen, även fortsatt omfattas

av offentlighetsprincipen vilket är tillfredsställande. Däremot berörs Svenska kyrkans lagstadgade handlingsoffentlighet enligt 11 § lagen om Svenska kyrkan inte alls i utredningens betänkande.

Svenska kyrkan lämnar ut personuppgifter ur bland annat sitt medlemsregister vilket innehåller personuppgifter om kyrkans cirka sex miljoner medlemmar. Utlämnande sker idag med stöd av handlingsoffentligheten i 11 § lagen om Svenska kyrkan och möjliggörs genom att personuppgiftslagens bestämmelse om förbud mot utlämnande av personuppgifter som avslöjar religiös övertygelse är subsidiär i förhållande till annan författning.

Även den kommande dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser av innebörd att uppgifter som avslöjar religiös övertygelse inte får lämnas ut utan den registrerades samtycke. Svenska kyrkan ser en konflikt mellan å ena sidan kravet, i dataskyddsförordningens artikel 9.2 d, på samtycke till utlämnande och å andra sidan kravet på handlingsoffentlighet gentemot envar i 11 § lagen om Svenska kyrkan. De förslag som utredningen lagt för att så långt möjligt säkerställa att den svenska handlingsoffentligheten inte inskränks av dataskyddsförordningen, tycks inte lösa denna konflikt vilket torde innebära att Svenska kyrkans möjligheter att leva upp till det lagstadgade kravet på handlingsoffentlighet till stora delar omintetgörs.

SVENSKA KYRKANS ARKIVHÅLLNING

Lagen om Svenska kyrkan innehåller, i 12 §, en bestämmelse som motsvarar arkivlagens (1990:782) bestämmelse om arkivbildning och dess syften. I förarbetena till lagen om Svenska kyrkan angav regeringen att det var en förutsättning för att rätten att ta del av kyrkans handlingar skulle ha något värde, att handlingarna var välordnat och säkert arkiverade. Vidare angavs att arkiveringen givetvis också skulle tillgodose behovet av information för rättsskipning och förvaltning samt forskningens behov. (se prop. 1997/98:116, sid. 67) I specialmotiveringen till 12 § angavs att kyrkans arkiv därför skulle behandlas på i princip samma sätt som myndighetsarkiv (prop. 1997/98:116, sid. 113).

Utredningen har inte berört det förhållandet att Svenska kyrkans arkivhållningsskyldighet är lagreglerad utanför arkivlagen och därför inte kan sägas omfattas av arkivlagstiftningen i den snävare mening detta begrepp används av utredningen. Som framgått ovan är bestämmelsen i 12 § lagen om Svenska kyrkan utformad efter arkivlagens motsvarande bestämmelse. Av lagen framgår att kyrkans arkiv är en del av det nationella kulturarvet och ska enligt förarbetena hanteras på i princip samma sätt som myndighetsarkiv. Utredningen har detta till trots inte behandlat frågan om huruvida Svenska kyrkans arkivändamål ska anses vara arkivändamål av allmänt intresse. Det är av stor betydelse för Svenska kyrkan att detta klargörs i den fortsatta beredningen av ärendet.

SVENSKA KYRKANS REGISTRERING AV HANDLINGAR

Svenska kyrkan konstaterar slutligen att utredningens föreslagna definition och därmed begränsning av grunden rättslig förpliktelse enligt artikel 6.1 c, kan komma att medföra stora svårigheter för Svenska kyrkan att fortsätta behandla personuppgifter vid registrering av handlingar i kyrkans diarieföring, ärendehanteringssystem och vid arkivering.

Dessa personuppgiftsbehandlingar är nödvändiga för att upprätthålla handlingsoffentligheten och skapa förutsättningar för välordnade arkiv. Registrering av inomkyrkliga handlingar regleras, som framgått ovan, emellertid i kyrkans eget regelverk och inte i författning eller myndighetsföreskrift. Kyrkan ser här ett behov av att rättsläget beträffande Svenska kyrkans möjlighet att använda rättslig förpliktelse som grund för personuppgiftsbehandling i diarieföring, ärendehantering och arkivering klargörs i den fortsatta beredningen av ärendet.

AVSLUTNING

Svenska kyrkan är synnerligen angelägen om att det i den fortsatta beredningen av ärendet tydliggörs hur den kommande dataskyddsregleringen kommer att förhålla sig till Svenska kyrkans lagstadgade handlingsoffentlighet och arkivhållningsskyldighet. Kyrkan förutsätter härvid att den möjlighet att i nationell rätt meddela kompletterande bestämmelser som dataskyddsförordningen ger, utnyttjas så långt möjligt för att säkerställa även Svenska kyrkans lagstadgade handlingsoffentlighet.

Uppsala den *Ange datum*

På kyrkostyrelsens vägnar

Helén Ottosson Lovén
generalsekreterare

Maria Lundqvist Norling
rättschef